

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Lokal masseforedling – bidrag til redusert klimagassutslipp

Trond Knapp Haraldsen, NIBIO, Norsk institutt for bioøkonomi, Ås
Bærekraftig massehåndtering, Miljøringens jubileumsseminar 22.11.2023, Moss

Disposisjon

- Konsept for lokal masseforedling
- **Asker kommune:** lokal masseforedling på midlertidig omdisponert jordbruksareal på Vakås
- **Ås:** Prosessering av masser fra utbyggingsprosjekt Dyst
- Refleksjoner og konklusjoner

Konsept for lokal masseforedling

- Tilrettelegge lokale mottaksareal for masser fra utbyggingsområder (normal transportavstand innenfor 10 km radius)
- Etablere system for sortering av løsmasser og evt. knusing av steinmasser
- Produksjon av anleggsjord til lokale grøntanlegg og knuste steinmasser til kult og pukk for bruk i anleggsområdene
- Unngå deponering av masser som ikke er forurenset

Lokal masseforedling på Vakås, Asker

- **Initiativ:** Asker kommune
- **Areal:** Jordbruksareal på Vakås, gnr. 26, bnr. 1, avtale med privat grunneier
- **Målsetting:**
  - Etablere lokal masseforedling for masser fra kommunale og private utbyggingsprosjekter i og nær Asker sentrum
  - Unngå deponering av masser som ikke er forurenset, normalt transportert til Helgelandsmoen i Hole
  - Lage anleggsjord ved foredling og blanding av lokale løsmasser som leveres på produksjonsanlegget og unngå innkjøp av anleggsjord fra eksterne jordprodusenter
  - Leverer tilbake et produktivt jordbruksareal til grunneier med bedre egenskaper og større jorddybde enn før etter avsluttet periode med masseforedling

Område for masseforedling på Vakås, Asker

Sanering av fremmedarter

- Funn av følgende fremmedarter med stort spredningspotensial på Vakås: Russekål, kanadagullris, alaskakornell, kvitsteinkløver, rynkerose
- I tillegg rotugrasartene: høymol, burot, storsyre, borre, groblad, brennesle, kveke, engsnelle og skvallerkål
- **Infisert jord ble fjernet før området ble tatt i bruk for mottak av masser**

Området på Vakås klargjort for jordmottak, jorda fra området er ranket opp for mellomlagring

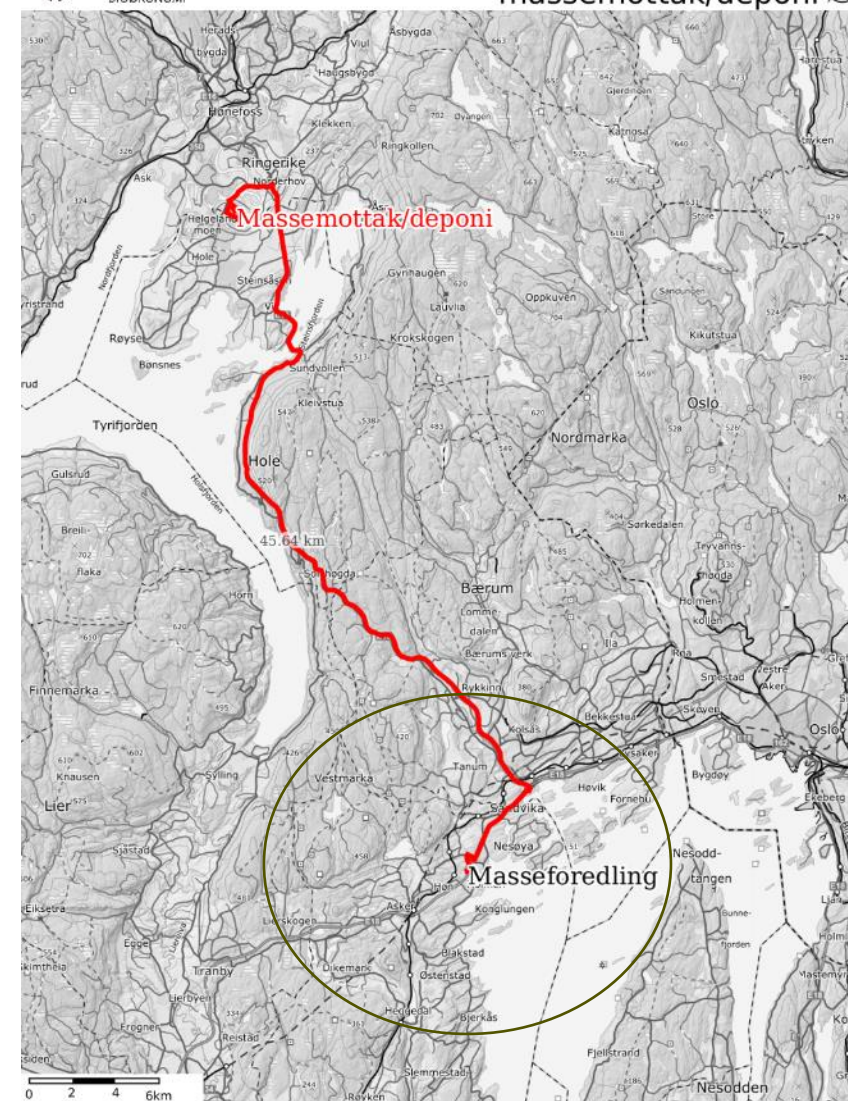

Foto: Nikola Rozek

Transport til deponi fra Asker

- Transportavstand: 50 km med masser, og 50 km retur
- Byggeprosjekt: 100 leiligheter med parkeringskjeller
- Antatt transportbehov: 18 lass á 25 tonn pr. leilighet
- Dieselforbruk: 0,45 l/km, 2,66 kg CO₂ per liter diesel.
- Dieselforbruk pr. tur/lass: 0,45 l X 100 = 45 l
- Dieselforbruk pr. 100 leiligheter: 45 l x 18 x 100= 81000 l
- CO₂-utslipp for massetransport 100 leiligheter:
 $81000 \text{ l} \times 2,66 \text{ kg/l} = 215\,460 \text{ kg CO}_2 \text{ ekv.}$

Med lokal masseforedling kan CO₂-utslipp ved transport reduseres til mindre enn 1/5 ved maks. 10 km transportavstand. Dessuten blir massene ombrukt og erstatter innkjøp av nye materialer

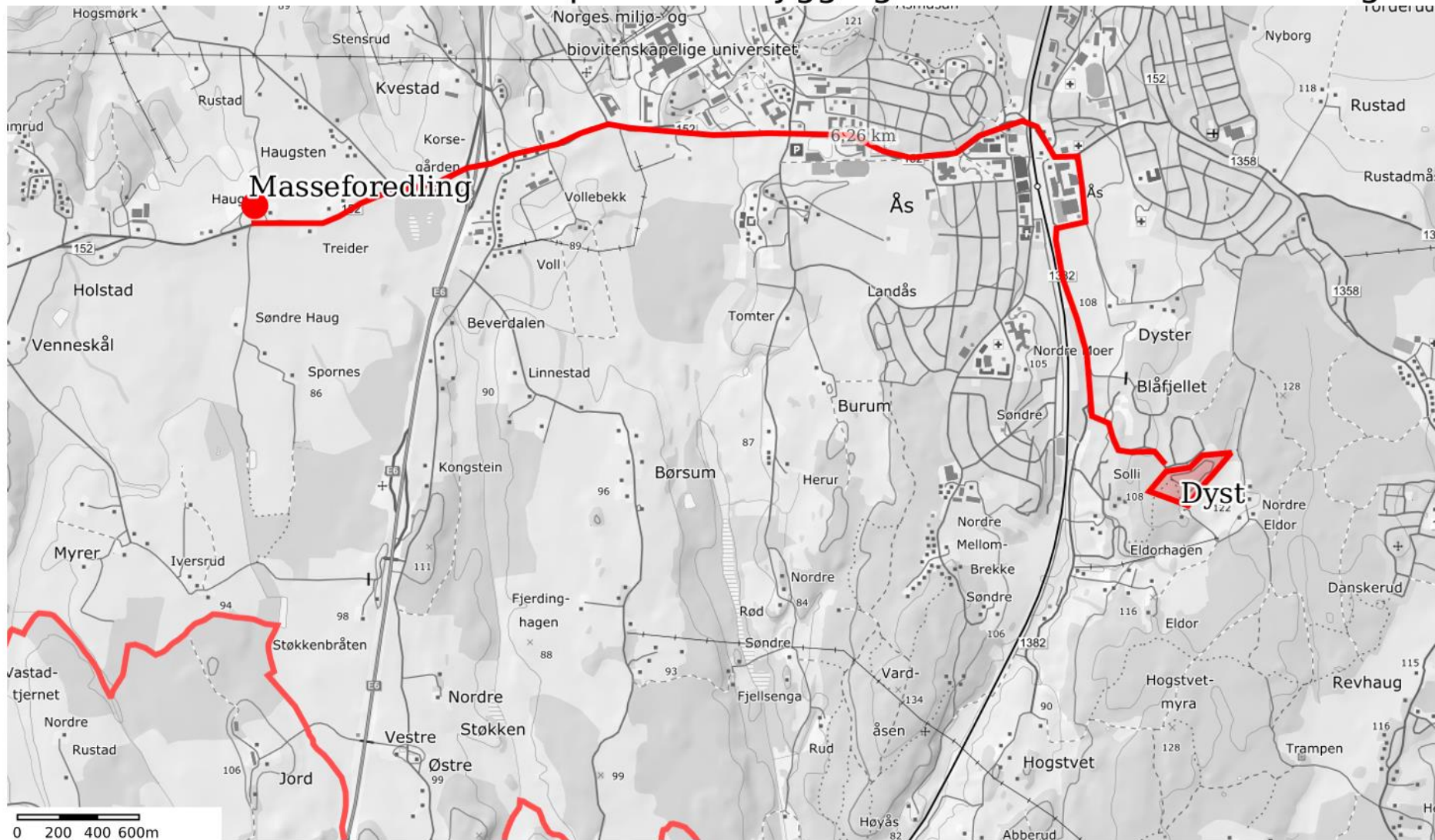

Lokal masseforedling ved utbyggingsprosjekt Dyst i Ås

- **Utbygger:** Solon Eiendom
- **Grunntreprenør:** Sarpsborg park & anlegg med Drøbakveien Jord og Gjenvinning og Mr. Pukk som underentreprenører
- **Omfang:** 138 leiligheter i rekkehus og atriumhus
- **Masser:** 30 000 tonn løsmasser, 60 000 tonn fjell
- Transportavstand til masseforedling: **6,3 km**
- **Antall lass:** 3000 med lastebil og henger, tilsvarer 30 tonn/lass
- Alle lastebiler som leverte masser til gjenvinning skulle ha med foredlede masser tilbake til byggetomta

Massetransport fra utbyggingsområde til masseforedling

Undersøkelse av jorda og løsmassene på Dyst ved anleggsstart

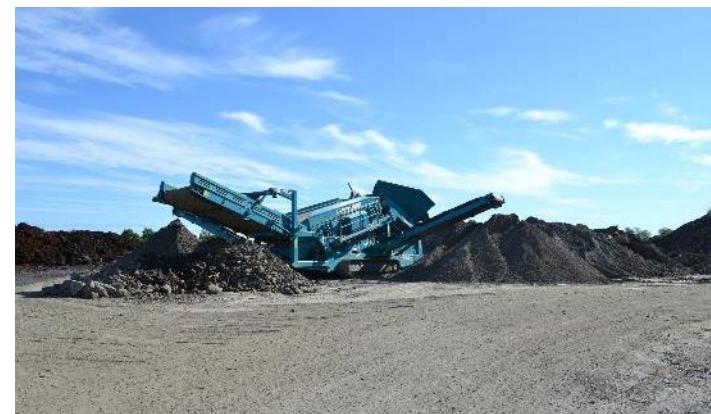

Foredling av jord og steinmasser

Ved foredling av stein- og blokkrike jordmasser med knusing av sprengstein sammen med utsortert morenestein, lages salgbare produkter som anleggsjord og pukk i stedet for å fylle opp masselagringsområder

Jordmasser med stein og blokk fra anleggsprosjekter

Jordsortering og produksjon av anleggsjord

Knusing og sortering av utsortert stein og blokk og sprengstein

Salgsprodukter pukk og anleggsjord

Sirkulær jordblanding

Ingredienser:

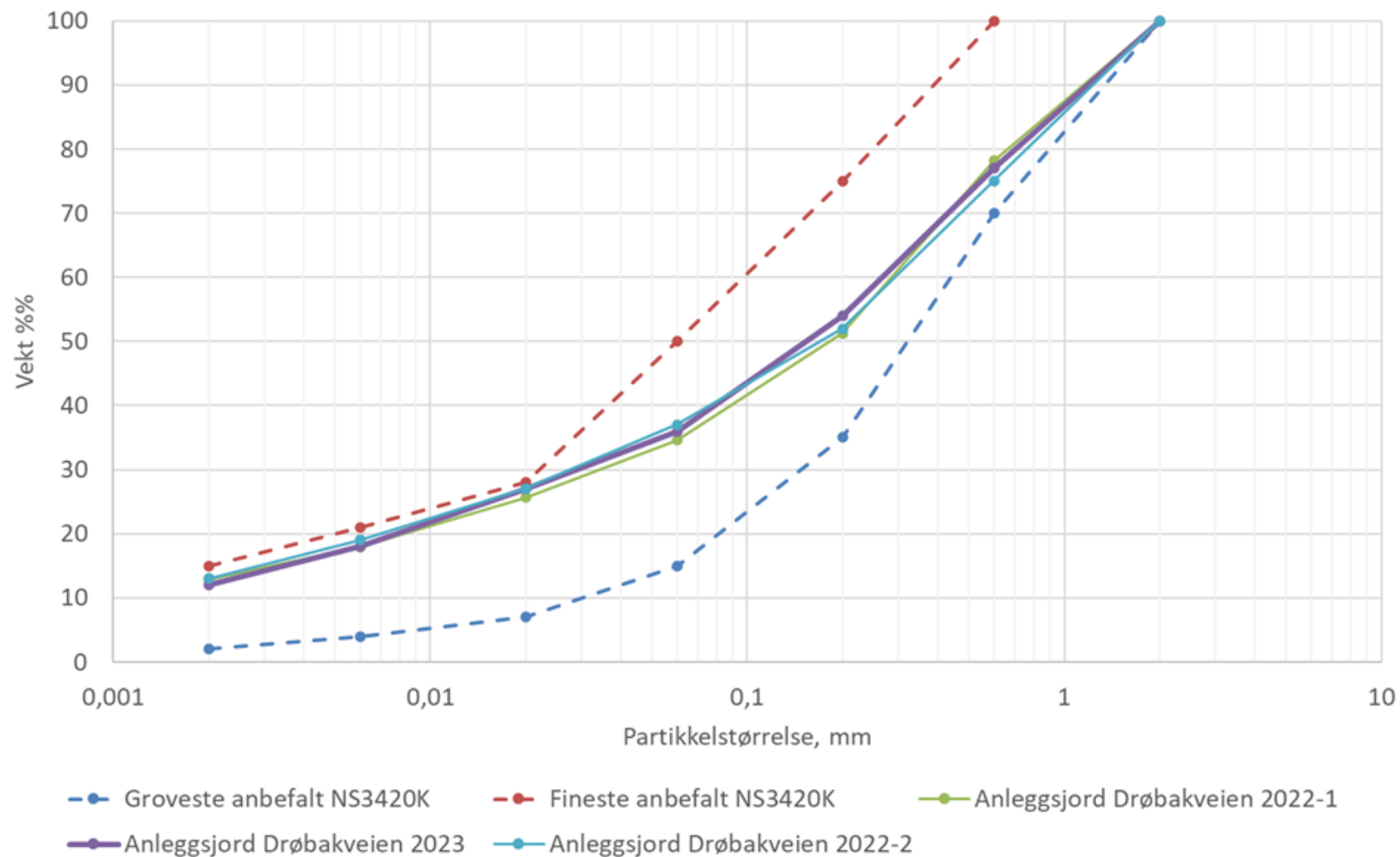
Moldrik skogsjord

B-sjikts jord fra Dyst

Steinmel fra
pukkproduksjon

Torv fra
utbyggingsområder

Kornfordelingskurver moldholdig anleggsjord i forhold til anbefaling i NS3420K-2022

Tilbakeføring av prosesserte masser til byggetomta

Maskiner og menn i sving på Dyst med utlegging av masser av knust stein fra byggetomta

Sirkulær jordblanding lagt ut på grøntarealene på Dyst av prosesserte jord- og steinmasser fra byggetomta

Refleksjoner og konklusjoner

- Masseforedling for å lage sirkulære jordblandinger krever fokus på å unngå fremmedarter og ugras
- En må sikre at verken løsmassene eller knust bergartsmateriale har forhøyede konsentrasjoner av tungmetaller
- Det krever god forståelse av masselogistikk for å kunne produsere kvalitetsvarer, men masseforedling kan gi vesentlig bedre produkter enn råvarene hver for seg
- Lokal masseforedling gir mulighet for store reduksjoner i klimagassutslipp
- Det må tilrettelegges bedre for utnyttelse og foredling av masser fra bygge- og anleggsprosjekter, og områder for slik foredling bør prioriteres foran deponering
- Deponering av masser medfører ofte tap av naturområder utenfor utbyggingsområdene, men kan bidra til å opprettholde en illusjon om arealnøytral utbygging innenfor kommunegrensen

Trond Knapp Haraldsen, e-post:
trond.haraldsen@nibio.no

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO_no

NIBIO.no

NIBIO_no

www.nibio.no